

Інформація про розроблені освітні програми для дітей про безбар'єрність з використанням ігрових елементів

Формування культури безбар'єрності, толерантності, взаємоповаги та інклюзії з раннього віку є одним із пріоритетних напрямів реалізації Національної стратегії зі створення безбар'єрного простору в Україні. В умовах воєнного стану особливого значення набуває поєднання формування безбар'єрного мислення із розвитком навичок безпечної поведінки, психоемоційної стійкості та взаємопідтримки.

Сучасні освітні практики активно використовують ігрові, інтерактивні та гейміфіковані методики, які сприяють розвитку емпатії, навичок співпраці, відповідального ставлення до власної безпеки, поваги до різноманіття та соціальної згуртованості. Такі підходи дозволяють дітям безпечно моделювати життєві ситуації, набувати практичного досвіду взаємодії та краще засвоювати цінності інклюзивного суспільства.

Метою цього огляду є узагальнення основних освітніх програм, навчальних матеріалів та ігрових продуктів, які використовуються для формування культури безбар'єрності серед дітей та інтегруються в освітній процес закладів освіти.

Ключові освітні ініціативи та продукти

В Україні освітні програми з формування культури безбар'єрності реалізуються через цифрові ресурси, модельні навчальні програми Нової української школи, інтерактивні методичні матеріали, настільні ігри та психосоціальні практики.

Ініціатива / продукт	Опис та інтерактивні (ігрові) елементи
Спеціальний розділ про безбар'єрність на платформі «Дія.Освіта»	Освітні матеріали, інтерактивні курси, відео та практичні вправи, спрямовані на формування культури безбар'єрності та інклюзивної взаємодії.
Анімований комікс «Ден і Рора проти корпорації С.»	Гейміфікований освітній продукт, що через історії героїв навчає дітей взаємодопомоги, підтримки друзів, розвитку емоційного інтелекту та безпечної поведінки.
Мобільний застосунок Digital Inclusion (ДіМоБі)	Містить творчі розмальовки, музичний супровід, звуки природи та інтерактивні вправи, які використовуються як елементи арттерапії, розвитку комунікації та психологічного відновлення дітей.
Настільна гра «Патруль пригод»	Командна настільна гра для дітей 6–11 років, спрямована на формування навичок мінної

безпеки, уважності, пам'яті та швидкості реакції. Побудована на сюжетних історіях, командній взаємодії та пошуку відповідних ілюстрацій. Гра розроблена ТОВ «Патрон не спить» та студією boardova на замовлення ЮНІСЕФ і ДСНС України за фінансової підтримки Європейського Союзу.

Терапевтична гра «Обійманці» Ігровий набір для підтримки психічного здоров'я дітей, розвитку емоційної стійкості, відновлення відчуття безпеки, довіри та взаємозв'язку з дорослими й однолітками. Використовується педагогами, психологами та батьками.

Картки дихальних практик стабілізації «Вдих-видих» Комплект із 15 інтерактивних карток, що допомагають дітям опановувати техніки саморегуляції, зменшення тривожності та стресу через ігрові дихальні вправи. Рекомендовані для дітей від трьох років.

Модельна навчальна програма «Етика. 5–6 класи» (НУШ) Використання моральних дилем, рольових ігор, дискусій та моделювання життєвих ситуацій для розвитку поваги до прав людини, толерантності та інклюзивного мислення.

Модельна навчальна програма «Вчимося жити разом. 5–6 класи» (НУШ) Комунікативні ігри, інтерактивні вправи, аналіз життєвих ситуацій та командна робота, спрямовані на розвиток емпатії, навичок співпраці та мирного врегулювання конфліктів.

Модельна навчальна програма «Культура добросусідства. 5–6 класи» (НУШ) Проєктна діяльність, рольові й імітаційні ігри, дебати та групові завдання для формування культури взаємоповаги й співіснування у багатоманітному суспільстві.

Проєкт «Дітям про інклюзію» та соціальні ролики Освітні відеоматеріали, анімація та методичні рекомендації, що використовуються як основа для подальших дискусій, інтерактивних вправ та рольових ігор щодо інклюзії та рівних можливостей.

Характеристика ігрових та інтерактивних елементів

1. Сюжетна гейміфікація та анімація

Освітні комікси, мультфільми та інтерактивні історії допомагають дітям асоціювати себе з героями, розвивати емпатію, навчатися підтримувати інших і знаходити рішення у складних життєвих ситуаціях.

2. Настільні та командні ігри

Настільні ігри використовують сюжетні завдання, командну взаємодію, розвиток уваги, пам'яті та критичного мислення. Вони сприяють формуванню навичок безпечної поведінки, відповідальності, взаємодопомоги та ефективної комунікації.

3. Арттерапевтичні та психоемоційні практики

Терапевтичні ігри, творчі вправи, дихальні практики, музичний супровід та розмальовки використовуються для психологічної стабілізації дітей, розвитку навичок саморегуляції, емоційної грамотності та відновлення відчуття безпеки.

4. Рольові та симуляційні методики

Моделльні навчальні програми НУШ широко використовують рольові ігри, моделювання соціальних ситуацій, аналіз моральних дилем, групові обговорення та проєктну діяльність, що дозволяє дітям практично засвоювати принципи безбар'єрності, взаємоповаги та рівності.

5. Цифрові інтерактивні ресурси

Освітні онлайн-платформи та мобільні застосунки забезпечують інтерактивне навчання, поєднуючи відеоматеріали, творчі завдання, вправи, ігрові механіки та сучасні цифрові технології для формування культури безбар'єрності.

Висновки

В Україні сформовано комплекс сучасних освітніх продуктів, які поєднують ігрові методики, цифрові технології, психосоціальну підтримку та інтерактивне навчання для формування культури безбар'єрності серед дітей.

Використання настільних ігор, анімації, інтерактивних цифрових платформ, терапевтичних вправ, рольових ігор та командної діяльності забезпечує:

- формування емпатії, толерантності та поваги до людського різноманіття;
- розвиток навичок безпечної поведінки, взаємодопомоги та соціальної відповідальності;
- підтримку психоемоційного благополуччя дітей і розвиток навичок саморегуляції;
- створення безпечного освітнього середовища для обговорення чутливих тем без дискримінації та стигматизації;
- формування практичних навичок комунікації, співпраці та взаємодії між усіма учасниками освітнього процесу незалежно від їхніх індивідуальних особливостей.

Застосування таких освітніх програм відповідає принципам Нової української школи, сприяє реалізації Національної стратегії зі створення безбар'єрного простору в Україні та забезпечує інтеграцію цінностей

інклюзивності, доступності й рівних можливостей у повсякденний освітній процес.